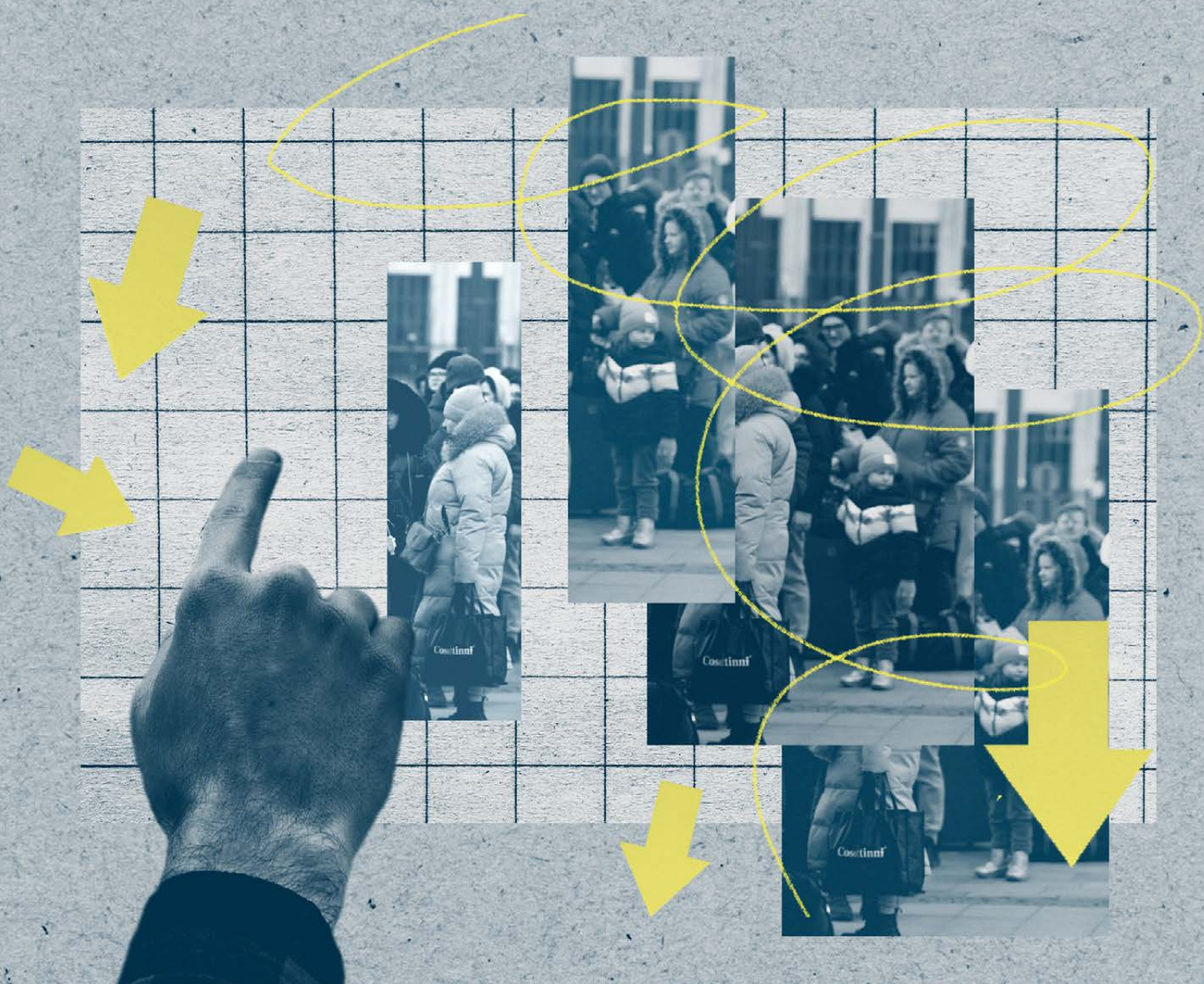

POLITYKA
INSIGHT

Polacy wobec Ukraińców

ANALIZA POSTAW SPOŁECZNYCH
SIERPIEŃ 2022

Spis treści

Kluczowe wnioski	4
Stosunek osobisty do Ukraińców	6
Poglądy na politykę dotyczącą Ukrainy	8
Oczekiwania wobec polityk publicznych	8
Polacy wobec decydentów	10
Temat specjalny: Ukraińcy zainteresowani osiedleniem się w Polsce	11

AUTORKA:

Monika Helak

badaczka
Polityka Insight

REDAKCJA:

dr Marta Tycner

redaktorka
Polityka Insight

Warszawa, sierpień 2022 roku

**POLITYKA
INSIGHT**

POLITYKA INSIGHT to pierwsza w Polsce platforma wiedzy dla liderów biznesu, decydentów politycznych i dyplomatów. Działa od 2013 roku i ma trzy linie biznesowe: wydaje serwisy analityczne dostępne w abonamentach (PI Premium, PI Finance i PI Energy), przygotowuje opracowania, prezentacje i szkolenia na zlecenie firm, administracji publicznej i organizacji międzynarodowych oraz organizuje debaty tematyczne i konferencje.

www.politykainsight.pl

Od kilku lat intensywnie zmienia się zróżnicowanie etniczne Polski, która z kraju emigracji przekształca się w państwo przyjmujące. W wyniku napaści Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 proces ten znacznie przyspieszył, co ma duże przełożenie na życie społeczne i gospodarcze.

Barometr postaw społecznych wobec Ukraińców powstał z potrzeby uchwycenia i opisu społecznych konsekwencji przybycia do Polski największej liczby uchodźców wojennych w Europie. Zgodnie z danymi Straży Granicznej do lipca 2022 granicę polsko-ukraińską przekroczyło niemal 5 milionów osób (głównie kobiet i dzieci), z czego prawdopodobnie ok. 2 miliony postanowiły tymczasowo lub na stałe zamieszkać w Polsce. W krótkim tempie zmienia się więc skład populacji kraju, co wpływa na gospodarkę i warunki życia (zwłaszcza w największych miastach).

Nastawienie Polek i Polaków do ukraińskich uchodźczyń i uchodźców będzie wskazywało, na ile udany okaże się proces przejścia migracyjnego Polski oraz jakie są perspektywy dalszego współżycia przedstawicieli obu grup narodowościowych. W raporcie opisujemy najważniejsze wnioski wynikające z dynamiki postaw Polek i Polaków względem Ukrainek i Ukraińców oraz przedstawiamy wyzwania wynikające z nagłego zwiększenia populacji kraju. Wiedzę zebraną z naszej ankiety zestawiamy z analizą danych zastanych z różnorodnych źródeł ilościowych i jakościowych.

Pomiar postaw społecznych Polityki Insight powstaje we współpracy z agencją badawczą Inquiry. Dane mierzone są co tydzień w ramach badania omnibusowego na próbie liczącej każdorazowo ponad 500 osób, począwszy od marca 2022, a więc wkrótce po napaści Rosji na Ukrainę. Pytania ankietowe dotyczą deklarowanych sympatii i zaufania respondentów do obywateli i obywaterek Ukrainy, przekonań co do formy i zakresu akceptowalnej pomocy dla uchodźców oferowanej przez Polskę oraz ocen działań politycznych w kwestii wojny i pomocy uciekinierom wojennym.

Kluczowe wnioski

Stopniowo maleje zaangażowanie osób prywatnych w pomoc dla Ukraińców. Wedle deklaracji respondentów największy zryw pomocowy przypadł na pierwsze tygodnie wojny – wtedy gotowość do oddolnego wspierania i organizowania zbiórek rzeczowych i pieniężnych była najwyższa, a praca wolontarystyczna na rzecz uchodźców najintensywniejsza. Jednak od początku wojny systematycznie spada odsetek osób planujących zaangażowanie w akcje pomocowe, a jednocześnie nie zwiększa się odsetek osób, które mają to doświadczenie za sobą. Trendy te sugerują, że potencjał samopomocy już się wyczerpał. Kluczowe będzie teraz sprawne działanie rządu oraz instytucji publicznych, np. w obszarze szkolenictwa czy ochrony zdrowia. Skuteczne wspieranie integracji ukraińskiej mniejszości przez państwo i niepubliczne instytucje pomoże znormalizować obecność Ukraińców w Polsce i umożliwi ich postrzeganie bardziej jako współmieszkańców (a być może nawet współobywateli) niż osoby potrzebujące wsparcia.

Polki i Polacy akceptują obecność uchodźczyń i uchodźców w kraju, ale w różnym stopniu. Respondenci zgodnie zaprosiliby Ukraińców do Unii Europejskiej oraz akceptują ich obecność w Polsce w różnych rolach (np. jako koleżanki z pracy, lekarza czy sąsiada). Jednocześnie widać, że entuzjazm wobec pomocy zależy od statusu społecznego, np. osoby zamożne i głosujące na liberalną opozycję nie oglądają się na jej koszty, a konserwatyści, seniorzy czy mieszkańcy wsi chętniej ograniczą wsparcie uchodźców tylko do Ukraińców. Kobiety nieco rzadziej niż mężczyźni zdecydowane są dzielić się z Ukraińcami usługami publicznymi na zasadach obowiązujących obywateli kraju. Co może zaskakiwać, osoby z najmłodszych grup wiekowych (zwłaszcza z przedziału 25-34 lata) najrzadziej przychylnie są osobistej integracji z uchodźcami (np. w roli nauczycieli). Wygląda na to, że jeśli obecność osób z Ukrainy wpływa na ważny dla danego respondenta obszar życia, wstrzeźliwość ankietowanego będzie nieco większa. Wskazuje to na potencjalnie dużą wagę uważnej integracji na mikropoziomie – np. w danym zakładzie pracy, szkole czy przychodni lekarskiej.

Spośród polityk publicznych prowadzonych w związku z wojną najlepiej oceniane jest wsparcie militarne. Od początku wojny polityka NATO cieszy się w Polsce widocznym poparciem – w pierwszych tygodniach nieco ustępowało ono ocenom działań rządu, ale później je wyprzedziło. Spada jednak ocena działań dyplomatycznych i organizacji pomocy; dość nisko oceniana jest też polityka Unii Europejskiej. Jednocześnie widoczny jest podział światopoglądowy – wyborcy liberalni i wolnorynkowi są bardziej pronunijni i antyrządowi, a wyborcy konserwatywni – odwrotnie, i to mimo że agenda krajowa i międzynarodowa ws. Ukrainy nie różnią się znacząco (potępienie Rosji, wsparcie ograniczone do przyjmowania uchodźców i dotowania broni). Potwierdza to tezę omawianą w wielu wcześniejszych badaniach – polaryzacja polityczna w Polsce opiera się przede wszystkim na tożsamościowej przynależności i nie ma związku z decyzjami programowymi konkretnych obozów politycznych.

Polacy akceptują rządową pomoc dla Ukraińców tylko jeśli nie będzie zbyt kosztowna i długa. Systematycznie spada zdecydowana otwartość na pomoc, za to rośnie zmęczenie nią. Respondenci patrzą na kwestię pragmatycznie – pomagać należy, ale w ramach możliwości państwa, najchętniej okresowo i najbardziej potrzebującym. Jednocześnie panuje szeroka akceptacja dla tego, by Ukraińcy żyli podobnie jak Polacy – mieszkali na stałe, korzystali z usług publicznych, pracowali. Jest to spójne z wcześniejszymi badaniami dot. postaw względem uchodźców (np. CBOS-u po 2015 roku), które wskazywały na wysoką akceptację dla Ukraińców właśnie ze względu na ich status imigrantów zarobkowych, a nie uciekinierów wojennych polegających na pomocy socjalnej. Polacy byli więc okresowo gotowi na przyjmowanie i wspieranie uchodźców, ale obecnie chętniej powitaliby współmieszkańców na równych prawach (i z podobnymi obowiązkami), jeśli ci sami zadbają o swój byt. Zarazem utrzymują się wysokie obawy o wpływ wojny na Polskę oraz stopniowo spada akceptacja dla przyjmowania ukraińskich uchodźców – wnioskować z tego można, że Polakom bardziej zależy na skutecznym rozwiązaniu konfliktu militarnego (choć, zgodnie z innymi badaniami, bez bezpośredniego zaangażowania Polski) niż na wysiłkach, by zorganizować nowe, wieloetniczne społeczeństwo w kraju.

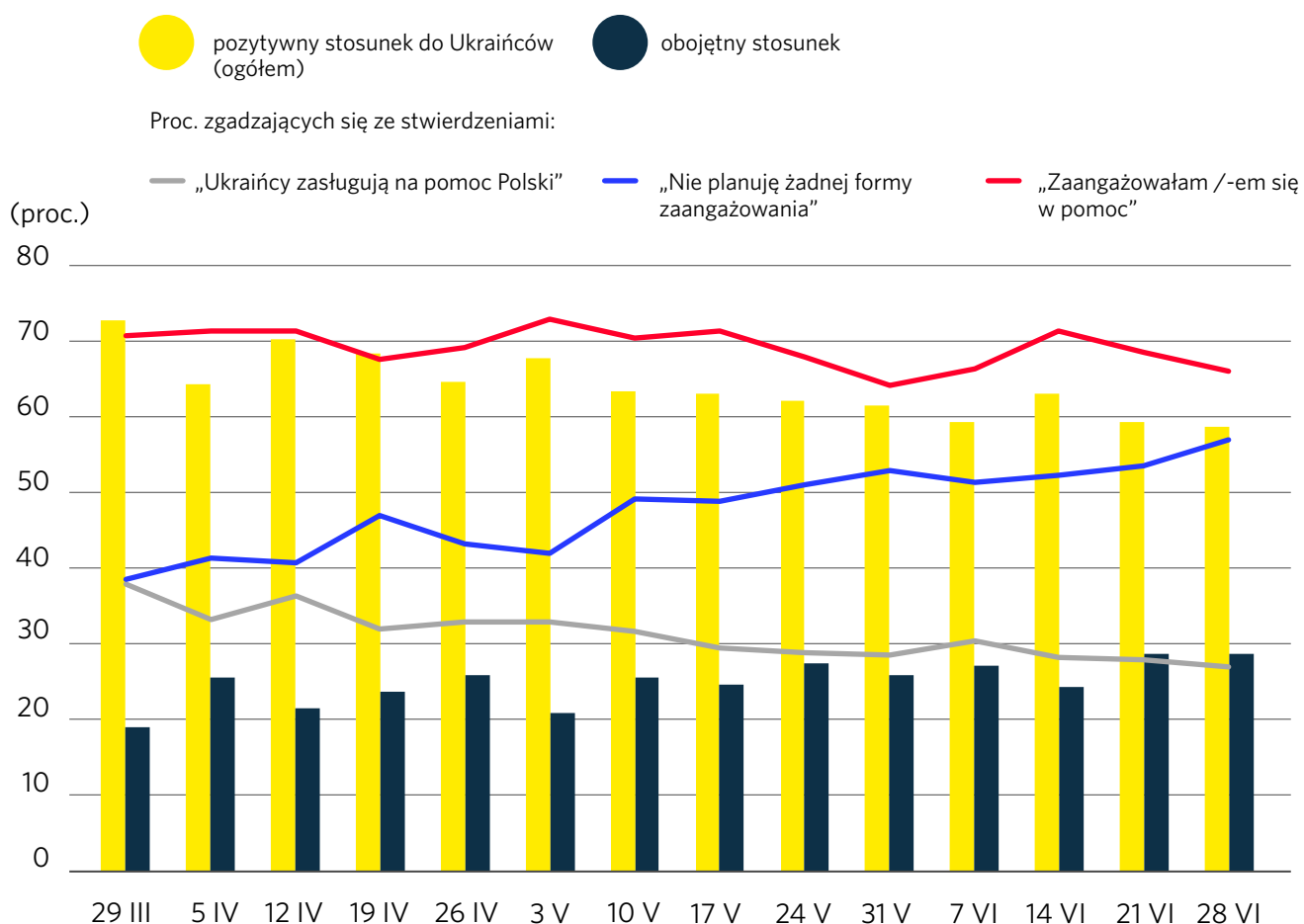
Dostępne dane wskazują na prawdopodobne stałe osiedlenie się znacznej części uchodźców w Polsce, co trwale zmieni krajobraz społeczno-kulturowy kraju. Temu rozpoznaniu powinna towarzyszyć adekwatna polityka migracyjna, w tym działania instytucjonalne na rzecz:

- zwiększenia możliwości usług publicznych,
- otwarcia rynku pracy,
- zwiększenia dostępności oferty mieszkaniowej,
- zapobiegania narastaniu ewentualnych napięć społecznych między Polakami a Ukraińcami.

Stosunek osobisty do Ukraińców

- Polki i Polacy przeważająco odczuwają sympatię do Ukrainek i Ukraińców – pod koniec czerwca niemal 59 proc. respondentów deklarowało „pozytywny” i „raczej pozytywny stosunek”.
- Jednocześnie od początku wojny ubywa entuzjastów relacji między Polakami a Ukraińcami, przy czym dużo szybciej rośnie grupa osób obojętnych Ukraińcom (+10 punktów procentowych pod koniec czerwca) niż grupa „raczej negatywnie” i „negatywnie nastawionych” (niecałe +5 punktów procentowych).
- Polki i Polacy wciąż czują się zobowiązani do udzielania pomocy – w ciągu trzech miesięcy średnio niemal 32 proc. „zdecydowanie się zgadza” ze stwierdzeniem, że Ukraińcy zasługują na pomoc, choć odsetek ten zmalał w okresie objętym badaniem o 10 punktów procentowych.
- Średnio 60 proc. Polek i Polaków zaangażowało się w pomoc Ukraińcom. Odsetek nie zmieniał się znacząco od początku wojny, aczkolwiek widocznie wzrosła liczba respondentów, którzy nie planują już uczestniczyć we wspieraniu uchodźców (+20 punktów procentowych od początku wojny).

WYKRES 1 • ZAANGAŻOWANIE W POMOC UCHODźCOM NA TLE SYMPATII DO UKRAIŃCÓW

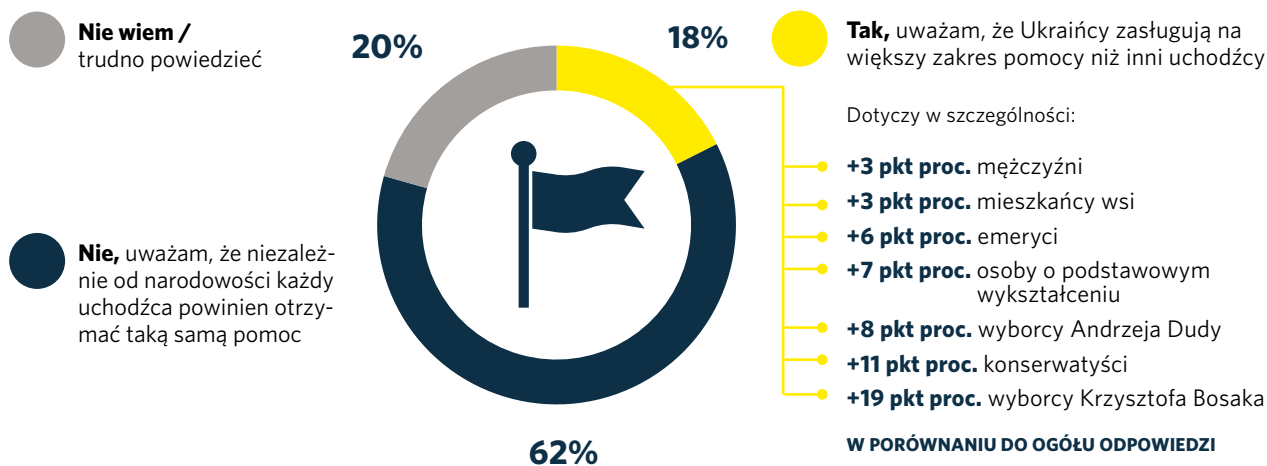
ŹRÓDŁO: BADANIA WŁASNE.

Wśród Polek i Polaków po trzech miesiącach wojny dominuje – choć nieznacznie spada – pozytywne nastawienie do obywateli i obywaterek Ukrainy. Wbrew obawom części komentatorów, dane nie wskazują jednak na wzrost nastrojów antyukraińskich – spadek entuzjazmu przekłada się jedynie na większe zobojętnienie, co wskazywałoby na stopniowe przywyknięcie do obecności uchodźców w Polsce jako stałego zjawiska społecznego. Ogólna przychylność do uchodźców widoczna jest także w pytaniach dotyczących osobistej styczności – 86 proc. respondentów zaakceptowałoby sąsiada z Ukrainy, 85 proc. – koleżankę z pracy, 73 proc. – swojego lekarza lub członka rodziny, a 67 proc. – jako swojego bliskiego przyjaciela. Najmniej, ale wciąż sporo (64 proc.) powitałoby Ukrainkę lub Ukraińca jako wychowawcę własnych dzieci. Odsetki te nie zmieniały się w ciągu wojny.

Przyzwyczajenie do obecności uchodźców zmniejsza chęć Polek i Polaków do pomocy – odsetek obywateli polskich, którzy zadeklarowali w tym zakresie jakąkolwiek aktywność od początku wojny, oscyluje około 70 proc., ale jednocześnie znacząco zwiększyła się grupa nieplanujących żadnego zaangażowania. Może to oznaczać, że większość respondentów była gotowa do zrywu w pierwszych momentach kryzysu wojennego, jednak obecnie oddaje inicjatywę innym podmiotom. Do najpopularniejszych form pomocy w ciągu minionych trzech miesięcy należały zbiórki dóbr materialnych (43 proc.) oraz pieniądze (39 proc.), a następnie organizacyjne wsparcie dla punktów zbiórki darów w miejscu zamieszkania (12 proc.). Mniejszość, czyli 30 proc., nie angażowała się w żaden sposób.

Uchodźcy wojenni przybyli do Polski w wyniku rosyjskiej agresji nie są utożsamiani z automatu z Ukraińcami. W badaniu lipcowym większość respondentów, bo 62 proc., uznała, że pomoc należy się wszystkim uchodźcom, niezależnie od narodowości. W ciągu badania, prowadzonego od końca marca, odsetek ten nie ulegał znaczącym wahaniom.

WYKRES 2 • CZY POMOC DLA UCHODźCÓW POWINNA BYć ZALEŻNA OD ICH NARODOWOŚCI? [15.07.2022]

ŹRÓDŁO: BADANIA WŁASNE.

Kobiety rzadziej niż mężczyźni są skłonne do otwierania granic na uchodźców i udzielania im pomocy bez względu na koszty i niezależnie od jej rodzaju

46 proc.

respondentów chciałoby ograniczenia liczby przyjmowanych uchodźców z Ukrainy

Ukraińców w swoim osobistym otoczeniu (np. jako sąsiada czy lekarzę) najrzadziej akceptują osoby z grupy wiekowej 25-34 lata

Poglądy na politykę dotyczącą Ukrainy

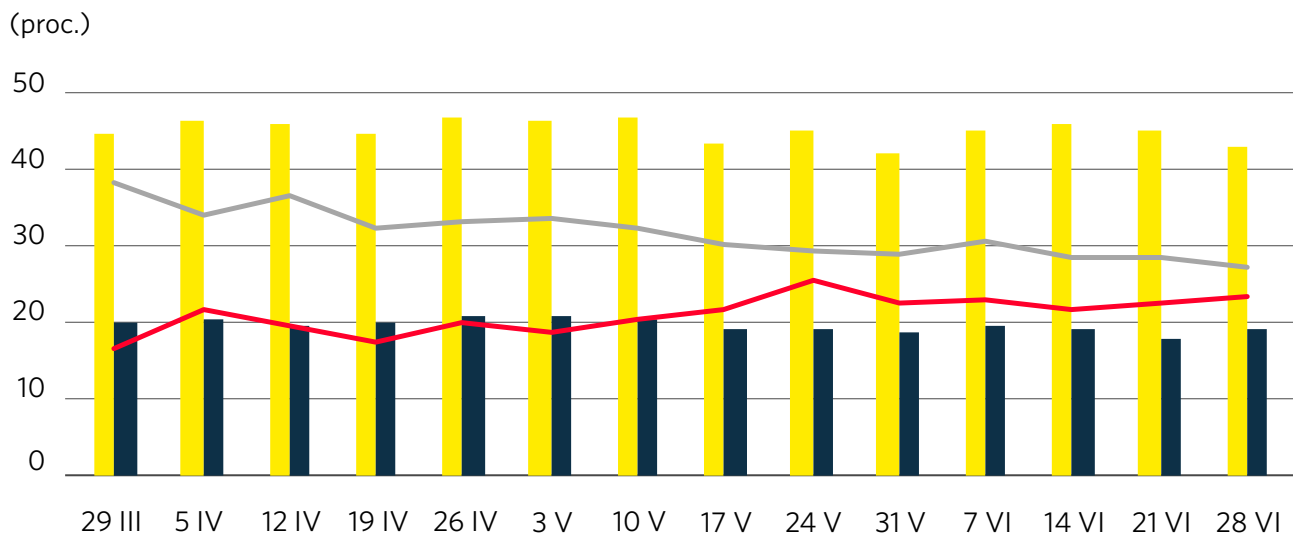
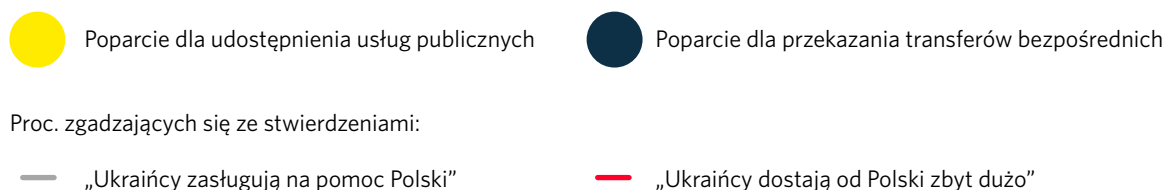
- Utrzymują się obawy Polek i Polaków co do wpływu wojny na kraj – średnio 71proc. deklaruje łącznie, że raczej lub zdecydowanie się go obawia. Szczyt niepokojów przypadł na koniec kwietnia, po inwazji Rosji na obwody doniecki i charkowski oraz po początku ofensywy na Mariupol.
- Polki i Polacy chętniej udostępnią ukraińskim uchodźczyniom i uchodźcom usługi publiczne i ubezpieczenia zdrowotne (średnio 43 proc.) aniżeli prawo do bezpośrednich transferów, takich jak 500+ czy zasiłek dla bezrobotnych (19 proc.).
- Respondenci są bardziej zadowoleni (średnio 40 proc.) niż niezadowoleni (30 proc.) z polityki rządowej wokół organizacji pomocy dla uchodźców i wskazania te utrzymują się od początku wojny na podobnym poziomie. Gorzej wypada ocena działań dyplomatycznych (średnio 25 proc. zadowolonych).
- Polki i Polacy są podzieleni w sprawie oceny działań Unii Europejskiej, za to popierają politykę NATO ws. Ukrainy (41 proc. pozytywnych wskazań).

Oczekiwania wobec polityk publicznych

Respondenci przejawiają dwuznaczne postawy w kwestii powinności Polski wobec Ukrainy. Poza prawie 30 proc. badanych, którzy zdecydowanie zgadzają się ze stwierdzeniem, że Ukraińcy zasługują na pomoc Polski, kolejne ponad 30 proc. „raczej się z nim zgadza” (łącznie 63 proc.) Jednocześnie 58 proc. uważa, że dostają oni za dużo pomocy. Co istotne, od początku wojny trendy w tych wskaźnikach się utrzymują. 35 proc. Polaków chce, by pomoc była adekwatna do własnych możliwości.

Bardziej jednoznaczne są wskazania dotyczące rodzaju przysługującej pomocy udzielanej na równi Ukraińcom i obywatelom Polski. Polacy są zdecydowanie chętniejsi do dzielenia się z Ukraińcami usługami publicznymi, takimi jak edukacja szkolna (średnio 57 proc.), opieka żłobkowa i przedszkolna oraz służba zdrowia (po 44 proc.) niż bezpośrednimi transferami takimi jak 500+ (20 proc.), zasiłek dla bezrobotnych czy świadczenia emerytalne (po 19 proc.). Na początku lipca 56 proc. respondentów było skłonnych zgodzić się na świadczenie pomocy w różnych formach, z czego 23 proc. chciało, by była to pomoc warunkowana niskimi dochodami, a 15 proc., żeby była ograniczona czasowo do kilku miesięcy.

WYKRES 3 • STOSUNEK DO POMOCY UKRAIŃCOM

ŹRÓDŁO: BADANIA WŁASNE.

Spółeczeństwo polskie jest dość równo podzielone, jeśli chodzi o akceptowalnych adresatów pomocy. Od początku wojny średnio 31 proc. Polek i Polaków popierało udzielanie pomocy wszystkim Ukrainkom i Ukraińcom mieszkającym w Polsce, w tym osobom migrującym zarobkowo. 34 proc. chciało ograniczyć pomoc wyłącznie do uchodźców narodowości ukraińskiej. Z kolei najwięcej respondentów popierało udzielenie dostępu do usług publicznych wyłącznie uchodźcom wojennym z Ukrainy niezależnie od ich narodowości (35 proc.) – jednocześnie jednak pod koniec czerwca nastąpił widoczny spadek (do 29 proc.). W tym samym czasie częstsze stało się stanowisko, że pomocy należy udzielać wyłącznie uchodźcom-Ukraińcom (37 proc.). Jeśli zmiany te utrwalą się, będzie to mogło wskazywać na wzrost znaczenia pochodzenia narodowego przybyłych w kwestiach udzielania pomocy publicznej i integracji.

67 proc.

Polaków chce przyjęcia Ukrainy do Unii Europejskiej

ok. 70 proc.

Polaków obawia się wpływu wojny na kraj

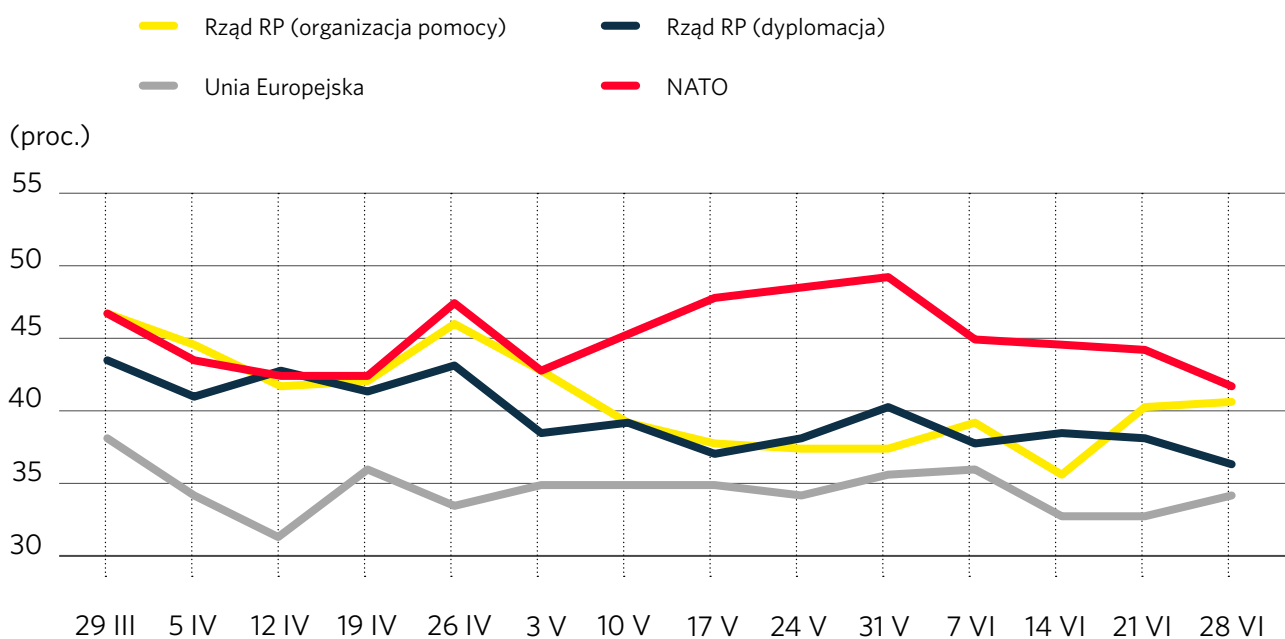

Bezwarunkowej pomocy najchętniej udzieliliby respondenci zamożni, głosujący na Rafała Trzaskowskiego, o poglądach liberalnych obyczajowo i lewicowo gospodarczych

Polacy wobec decydentów

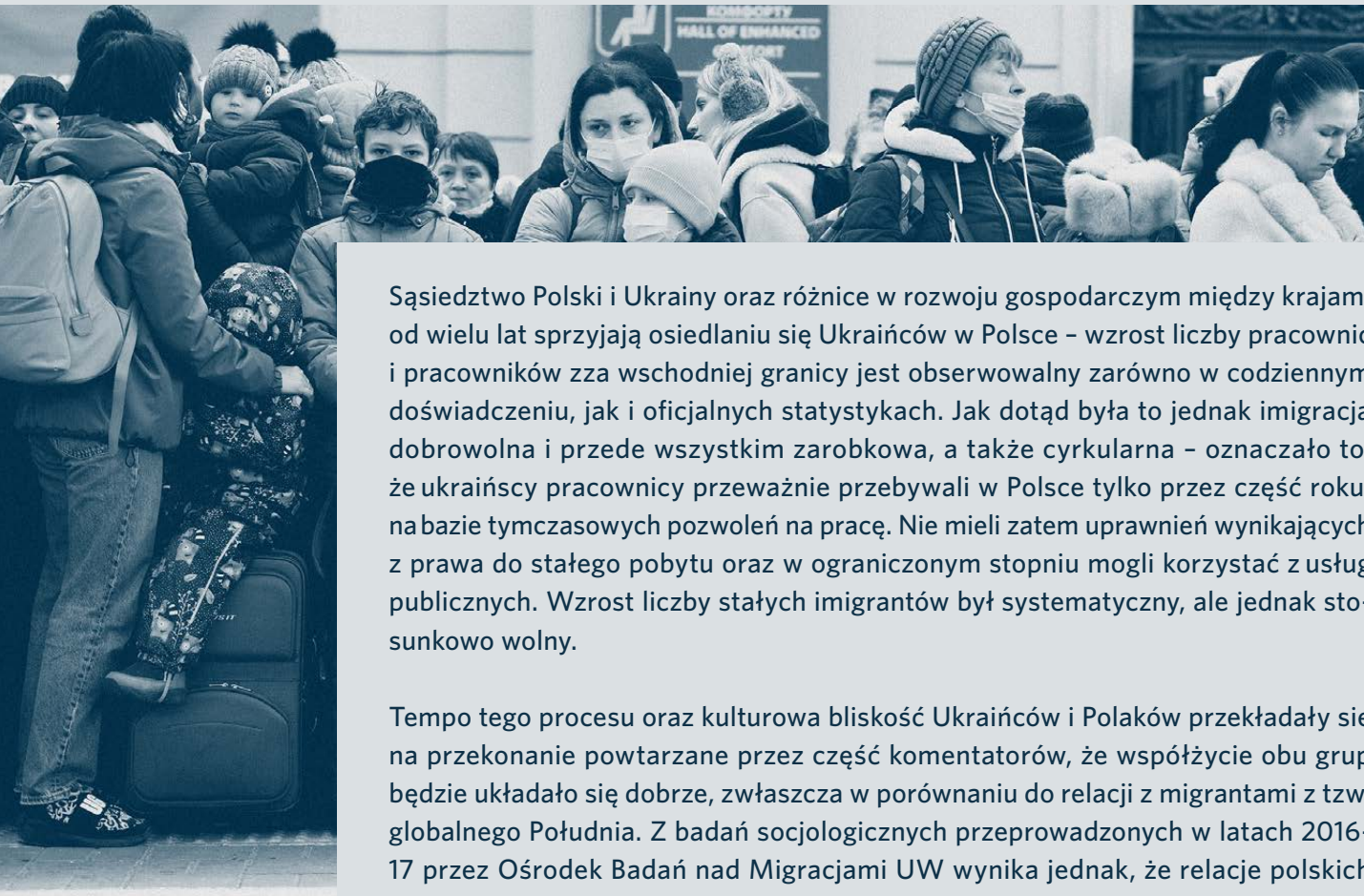
Każdy z uwzględnionych w badaniu decydentów politycznych otrzymuje więcej ocen pozytywnych niż negatywnych lub obojętnych, co jest dość nietypowe dla polskich badań opinii publicznej. Najbardziej krytycznie ocenia się Unię Europejską (średnio 30 proc. negatywnych ocen, 34 proc. pozytywnych), co ma prawdopodobnie związek ze wstrzemięźliwą reakcją Niemiec na rosyjską agresję. Wyżej uplasowało się NATO, chwalone przez 41 proc., najpewniej ze względu na wagę wojskowego zaangażowania w konflikt oraz jednoznaczną proukraińską postawę Stanów Zjednoczonych. W pierwszych tygodniach wojny Polki i Polacy niemal tak samo pozytywnie postrzegali działania polskiego rządu, jednak z biegiem czasu nastąpił spadek, zwłaszcza w ocenie działań dyplomatycznych.

WYKRES 4 • POPARCIE POLAKÓW DLA DZIAŁAŃ NAJWAŻNIEJSZYCH DECYDENTÓW

ŹRÓDŁO: BADANIA WŁASNE.

Ukraińcy zainteresowani osiedleniem się w Polsce

Sąsiedztwo Polski i Ukrainy oraz różnice w rozwoju gospodarczym między krajami od wielu lat sprzyjają osiedlaniu się Ukraińców w Polsce – wzrost liczby pracowników i pracowników zza wschodniej granicy jest obserwowalny zarówno w codziennym doświadczeniu, jak i oficjalnych statystykach. Jak dotąd była to jednak imigracja dobrowolna i przede wszystkim zarobkowa, a także cyrkularna – oznaczało to, że ukraińscy pracownicy przeważnie przebywali w Polsce tylko przez część roku, na bazie tymczasowych pozwoleń na pracę. Nie mieli zatem uprawnień wynikających z prawa do stałego pobytu oraz w ograniczonym stopniu mogli korzystać z usług publicznych. Wzrost liczby stałych imigrantów był systematyczny, ale jednak stosunkowo wolny.

Tempo tego procesu oraz kulturowa bliskość Ukraińców i Polaków przekładały się na przekonanie powtarzane przez część komentatorów, że współżycie obu grup będzie układało się dobrze, zwłaszcza w porównaniu do relacji z migrantami z tzw. globalnego Południa. Z badań socjologicznych przeprowadzonych w latach 2016-17 przez Ośrodek Badań nad Migracjami UW wynika jednak, że relacje polskich obywateli i ukraińskich imigrantów były dość przygodne i powierzchowne – sieci społeczne tych drugich opierały się przeważająco na kontaktach z osobami żyjącymi w Ukrainie lub innymi Ukraińcami mieszkającymi w Polsce. Więzi z Polakami nieco częściej posiadali Ukraińcy (46 proc. badanych) niż Ukrainki (38 proc.), głównie w środowisku pracy – migrantki zarobkowe przeważnie pracują same (np. sprząając czy sprawując opiekę)¹. Nawiązywaniu więzi z Polakami sprzyjał dłuższy migracyjny staż, a także branża – wykwalifikowani robotnicy oraz pracownicy handlu i usług zatrudniani byli w mieszanych kulturowo zespołach. Codzienne relacje polsko-ukraińskie budowane są też w czasie wolnym, zwłaszcza przez wspólne grupy zainteresowań (np. hobbyistyczne fora dyskusyjne) czy religijne. Na zacieśnienie więzi między Polakami i Ukraińcami mogła przełożyć się pandemia (badania w latach 2019-20), która zwłaszcza początkowo zniechęcała migrantów do transnarodowej cyrkulacji, a w dłuższej perspektywie zachęcała do wiązania swojej przyszłości z Polską na stałe.

¹ Ankieta prowadzona w 2016 roku metodą doboru próby kontrolowanego przez respondentów na Ukraińcach i Ukrainkach przebywających w Warszawie z innych powodów niż turystyczne (N=509) oraz wywiady pogłębione z migrantami ukraińskimi pracującymi w aglomeracji warszawskiej w 2017 roku (N=39). Zob. Kindler M., Górny A., Jaźwińska M., *Między nami? Więzi i kontakty społeczne z Polakami w życiu codziennym osób z Ukrainy w Warszawie i okolicach*, „Studia Socjologiczne” 2022, 1(244).

Napaść Rosji na Ukrainę spowodowała nagły napływ uchodźców, głównie kobiet i dzieci. Dynamizm wydarzeń i specyfika sytuacji uchodźców powodowała, że ich przybycie postrzegano przede wszystkim jako tymczasowe i/lub tranzytowe. W rzeczywistości dotyczyło to jednak tylko części osób, które przekroczyły granicę polsko-ukraińską od końca lutego 2022. Zgodnie z danymi Straży Granicznej w Polsce może przebywać ponad dwa miliony Ukraińców (stan na lipiec 2022). 270 tysięcy osób złożyło wnioski o nadanie PESEL-u, który ułatwia zdobycie pracy. Z kolei w Polsce znajduje się ok. 700 tys. ukraińskich dzieci w wieku szkolnym, z czego prawdopodobnie mniej niż połowa uczy się zdalnie w ukraińskich placówkach². Jednocześnie Samorządy szacują, że od września do polskich szkół może chcieć uczęszczać (od nowa lub kontynuując naukę) co najmniej 200-300 tysięcy uczniów. Eksploracyjna ankieta przeprowadzona w kwietniu 2022 przez badaczy z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu sugeruje, że uchodźcy przybywający w tamtym czasie do Poznania (a więc daleko od granicy) już wtedy w większości byli zainteresowani znalezieniem pracy (350 osób z 523 ankietowanych), nauką polskiego (235) czy długoterminowym wynajmem mieszkania (280), a jednocześnie mieli niskie obawy co do tego, jak zostaną przyjęci przez Polaków (wyrażały je 62 osoby)³. Ponadto wojna, która miała być dwutygodniową „specjalną operacją wojskową”, trwa już niemal pół roku i na razie nic nie zapowiada jej końca. Krótko- i długofalowo szkodzi ona także ukraińskiej gospodarce, co sprawia, że wielu obywateli ukraińskich również w przyszłości będzie miało powody, by zmieniać miejsce zamieszkania. **Wszystkie te dane wskazują na prawdopodobne stałe osiedlenie się znacznej części uchodźców w Polsce.** Temu rozpoznaniu powinna towarzyszyć adekwatna polityka migracyjna.

² Na podstawie deklaracji ankietowych z badania z kwietnia i maja 2022 na celowej próbie 737 uchodźców przebywających w Polsce. Zob. Długosz, P., Kryvachuk, L., Izdebska-Długosz, D. (2022). Uchodźcy wojenni z Ukrainy – życie w Polsce i plany na przyszłość. Lublin: Wydawnictwo Academicon.

³ Isański J., Nowak M., Sereda V., Vakhitova H.: *Odbiór społeczny i integracja uchodźców z Ukrainy. Raport badawczy UKREF 1(2022)*.

W Polsce jednak nie przyjęto dotąd żadnego dokumentu programowego polityki migracyjnej. Konsekwencje jego braku były omawiane m.in. w książce „Polska polityka migracyjna. W poszukiwaniu nowego modelu”⁴ już w 2015 roku, a osobny rozdział temu tematowi poświęca niedawno publikowany raport „Gościenna Polska 2022+”⁵. Pozostawienie procesu osiedlania się Ukraińców w Polsce bez żadnej strategii może stanowić poważną przeszkodę dla integracji uchodźców i pokojowego współżycia. Nagłe zwiększenie populacji tworzy dużą presję na mieszkalnictwo, transport i usługi publiczne oraz dynamicznie zmienia kształt rynku pracy. Wspieranie Ukrainy i osób z Ukrainy będzie zatem istotnym wyzwaniem dla Polek i Polaków, odczuwalnym w codziennym życiu (zwłaszcza w przypadku mieszkańców wielkich miast). Istnieje też ryzyko zwiększenia nastrojów antyimigranckich w kontekście nadchodzących kampanii wyborczych w 2023 roku. Niezwykle ważne będą więc takie polityki, które zapobiegą napięciom między Polakami i Ukraińcami lub je złagodzą.

Pierwsze kroki, ułatwiające Ukraińcom funkcjonowanie w Polsce, takie jak specustawa dająca dostęp do usług publicznych i rynku pracy, tłumaczenie oficjalnych dokumentów czy interfejsów portali internetowych na język ukraiński, ulgi na transport, przeniesienie ukraińskich oddziałów dużych korporacji do Polski czy organizacja zbiórek pomocowych i wstępnej akomodacji uchodźców, zostały już poczynione, jednak długofalowa imigracja wymaga od polityków i przedsiębiorców potencjalnie trwałej reorganizacji szeregu instytucji i wyprzedzającego zarządzania posiadanymi zasobami (np. mieszkaniowymi). Ważne będzie także utrwalenie pozytywnych postaw społecznych wśród Polek i Polaków, które jednoznacznie objawiły się od początku wojny – a które nie były oczywiste ze względu na trudną historię relacji polsko-ukraińskich.

4 Anna Siewierska-Chmaj, Konrad Pędziwiatr, Rafał Matyja, *Polska polityka migracyjna. W poszukiwaniu nowego modelu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2015.

5 Fundacja WiseEurope, *Gościenna Polska 2022+ Jak mądrze wesprzeć Polskę i Polaków w pomocy osobom uciekającym przed wojną w Ukrainie?*, Warszawa 2022.

Wszystkie fotografie pochodzą ze strony <https://pl.depositphotos.com>